

že z budov, jež správa důchodková pro vlastní režii najala, vlastník příslušnou domovní daň musí platiti (d. dv. kom. ze dne 19. listopadu 1822 č. 2109). Mýtní domky na zemských, okresních a obecních silnicích týmž fondům náležející budtež od domovní daně osvobozeny potud, pokud naznačenému účelu slouží a pokud snad pronajmutím nějakého výnosu nepřinášejí (min. fin. ze dne 21. listopadu 1869, č. 36.693).

Nabídka (offerta).

I. Pojem.

Nabídka jest návrh učiněný za příčinou uzavření smlouvy; každá nabídka není však způsobilou, aby poskytla základ ku smlouvě po právu účinné; platí tudíž pro právní účinnost zpravidla vše to, čeho se obyčejně ku platnosti smlouvy vyhledává.

Nabídky mohou tedy činiti jen osoby, které mají způsobilost právní jednání předsebráti; osoby, jež nemajíce způsobilosti přivoliti k uzavření smlouvy, nemohou samostatně vstoupiti ve smluvní poměr, jako osoby rozumu nemající, nezletilci a marnotratníci, nýbrž mohou jen svými zákonnými zástupci učiniti návrh na učinění smíru; rovněž může se vztahovati nabídka jen k takovým předmětům, jež nejsou vyloučeny z právního obchodu; co je nemožno nebo nedovoleno, nemůže býti předmětem platné nabídky (§ 878 o. o. z.).

II. Právo občanské.

Obecný občanský zákonník obsahuje v §§ 861 a 862 zvláštní ustanovení o nabídce a přijetí její:

1. Obsah nabídky musí býti takový, aby z něho jasně a určitě vyplývalo, že offerent (osoba nabídku činící) má vážný úmysl určitou smlouvu učiniti. Právo, které druhému se nabízí, musí býti co do své podstaty v nabídce obsaženo.

2. Právní platnost nabídky předpokládá zpravidla, že tato byla jedné nebo několika určitým osobám učněna; jest tudíž sporno, zdali nabídky ohlášené ve veřejných listech jsou závazny, pokud se nezaváže offerent vůči určité osobě ku příslušnému plnění.

3. **Přijetí nabídky:** Občanský zákonník činí rozdíl v § 862 mezi ústní a písemní nabídkou. Ústní offertu možno učiniti a přijati toliko mezi přítomnými. Přijetí musí nastati bez prodlení, t. j. ihned a to buďto výslovně nebo mlčky, v případě posledním takovými činy, jež nepřipouštějí žádné pochybnosti, že přijetí nastalo. Ve příčině offertu písemní rozeznává § 862 dále, zdali se nacházejí obě strany v témže místě čili nic. Ve případě prvému musí se státi přijetí ve 24 hodinách; v posledním případě v té době, již jest třeba ku dvojí odpovědi. »Dvojím zodpověděním« mohou se vyzoumívati jen obyčejné dopravní prostředky resp. může se jen ta lhůta počítati, které obyčejné korrespondenční prostředky vyhledávají (nikoli tedy telegraf nebo telefon) (rozh. ze dne 30. dubna 1857 č. 3764 č. 194). § 862 o. o. z. řeší též spornou otázku, je-li přijetí offertu teprve tehdy platno, až offerent nabude o přijetí vědomosti. Thöl, Puchta, Borneman a Lauterbach přimlouvají se za to, aby smlouva vznikla okamžikem přijetí offertu nehledě k tomu, zdali offerent o přijetí již zvěděl; názor tento označuje se jako princip theorie projevu (deklarační), kdežto Wächter, Vangerof, Brinz a Arndts pokládají přijetí teprve tenkrát za dovršeno, jakmile přijetí ku vědomí offerentově se dostalo: princip t. zv. theorie zvědění (rekogniční). O. o. z. hlásí se k poslednímu názoru,

jelikož obrat § 862 »a musí slibující straně oznámeno býti (scil. přijetí)« poukazuje zřejmě k tomu, že přijetí offertu samo o sobě ještě nestačí, a že teprve tehdy počne existovati smlouva, když offerent ve lhůtě zákonné nabude o přijetí vědomosti.

V ý m i n e č n é přijetí jeví se jako zamítnutí offertu, resp. jako učinění nabídky nové se strany oblátu (toho, komu se offertu činí); v té případnosti použije se obdobně lhůt § 862 o. o. z.; offerent nechať se tedy při ústní offertě bez prodlení vyjádří, přijímá-li nabídku oblátovu, při písemné, mezi přítomnými pod výminkou učiněné protinabídky ve 24 hodinách a mezi nepřítomnými ve lhůtě v § 862 o. o. z. blíže naznačené.

4. Právní účinky nabídky:

Před uplynutím stanoveného času nelze nabídku odvolati (§ 862 pol. věta). Naskytá se otázka, možno-li odvolati offertu, dokud ji ještě oblát neobdržel. K této otázce jest přisvědčiti, neboť § 862 v poslední větě předpokládá, že oblát v držení offertu se již nalézá, a že ho odvolání nabídky buď současně nebo ještě před dodáním offertu nedošlo; odvolání, které dojde před nebo při dodání offertu, jest právně účinným, neboť v tom případě dlužno za to míti, že zde offertu není a že tudíž oblát ještě žádných práv nenabyl. Odvolání došlé po obdržení offertu jest však potud právně neúčinným, pokud oblátovi přísluší lhůty v § 862 ustanovené. Naskytá se další otázka, má-li se užití lhůt v § 862 naznačených také tehdy, byla-li nabídka učiněna osobě, jež sama nemůže se zavazovati, která tudíž se musí vysloviti svým zákonným zástupcem o přijetí nebo nepřijetí. V tomto případě jest užití poslední věty § 865 o. o. z.; offerent nemůže ustoupiti, pokud se zástupce a soud neprohlásili, on je však oprávněn, stanoviti přiměřenou lhůtu, v níž toto prohlášení má nastati. Totéž platí o osobách právnických, při nichž je dle stávajících zákonných ustanovení nebo dle jich stanov nutno přivolení jiných nadřazených činitelů (rozh. ze dne 21. října 1857 č. 9678 sb. 1039).

III. Právo obchodní.

Z § 861 o. o. z. zřejmě nevysvítá, lze-li offertu učiniti jen určité osobě, ježto užívá výrazu: »Kdo se prohlásí, že chce své právo na někoho přenést.« Dle toho může ovšem zdáti se pochybným, musí-li slib či návrh býti učiněn individuálně, t. j. určité osobě a musí-li též ve všech podrobnostech býti určitým, či stačí-li, byla-li nabídka jen všeobecně učiněna v ten způsob, že každý, kdokoliv by o ní vědomosti nabyl, ihned byl oprávněn nabídku přijati a ji takto smlouvě oboustranně závazné za základ položiti. Obchodní zákonník stanoví tu jasně ve čl. 337, že nabídnutí ku prodeji, které děje se patrně ku více osobám, zvláště sdělením cenníků, seznamů skladních, ukázek nebo vzorků, nebo při němž zboží, cena nebo množství nejsou určité naznačeny, není závaznou nabídkou ku koupi. To však nevylučuje, že by v konkrétních případech zaslání vzorku atd. přece mohlo se pokládati za přímou nabídku. Byloť výslovně uznáno norimberskou konferencí, že rozhodnutí otázky, zdali nabídka v dopise obsažená jest závazná čili nic, závisí od ostatního obsahu dopisu (prot. str. 608). Kdežto § 862 o. o. z. ve příčině přijetí offertu činí základem svého rozeznávání písemnost a ústnost, vychází obchodní zákonník z případnějšího důvodu rozdělení, přítomnosti nebo nepřítomnosti toho, komu nabídka se činí.

1. Nabídka mezi přítomnými.

Tato nabídka musí tím, komu byla učiněna, ihned, tedy bez nutného odkladu (§ 904 o. o. z.) přijata býti, v opačném případě není nabízející svou nabídkou déle vázán. Nastává nyní otázka, lze-li mezi přítomnými též učiniti nabídku s výhradou lhůty na rozmyšlenou, ježto čl. 318 obsahuje striktní ustanovení, že prohlášení ihned projevíti nutno; v konferenci norimberské byla platnost takovéto připojené lhůty ku prohlášení se pokládána za nepochybnou (prot. str. 572).

2. Nabídka mezi nepřítomnými.

Kdežto o. o. z. neuzívá výrazů »přítomní« a »nepřítomní«, přihlížejte spíše k okolnosti, zda obě strany nacházejí se v témže místě čili nic, směřuje výraz »přítomní« čl. 318 k tomu, zda oba kontrahenti (smluvníci) osobně vůči sobě stojí, a pro pojem »mezi nepřítomnými« je rozhodnou okolnost, že strany při činění a přijetí nabídky zároveň přítomny nejsou, takže je lhostejno, nalezají-li se v témž místě čili nic. V té příčině platí tyto zásady:

a) Při nabídce mezi nepřítomnými učiněné zůstává nabízející až do toho okamžiku zavázán, ve kterém při včasném odeslání odpovědi dojití její očekávati může. Zde, jakož i ve případě § 862 o. o. z. vyrozumívají se jen obyčejné prostředky dopravní, jichžto se obyčejně užívá ku styku s nepřítomnými.

b) Vypočítáváje tento okamžik může nabízející vycházeti z toho předpokladu, že jeho nabídka došla v čas.

c) Došlo-li přijetí v pravý čas odeslané teprve po tomto okamžiku, nepovstane smlouva, ač-li nabízející v mezičase nebo bezprodleně po dojití přijetí obláta (stranu, již nabídka byla učiněna) o svém odstoupení zpraví.

d) Se stanoviska adresátova nastane při dojití nabídky tento poměr:

α) týž má především zkoumati, zda nabídka došla v pravý čas;

β) v té případnosti nechať si zvolí patřičný prostředek korespondence ku odpovědi;

γ) má řádně a neprodleně přijetí sděliti s proponentem.

δ) Chce-li adresát nehledě k opožděnému dojití offertu přece ji přijati, má své prohlášení o přijetí takovým způsobem odeslati, by toto došlo proponenta ještě v té lhůtě, ve které ji jest oprávněn očekávati, předpokládaje, že jeho nabídka došla bez opoždění.

e) V každém případě nese však odpovídající nebezpečí, že prohlášení se o přijetí nedojde proponenta v čas. Výraz »řádně« v prvním odstavci článku vztahuje se spíše na volbu prostředku korespondence, výraz »v pravý čas« především na poměr času odeslání offertu, o čemž se může příjemce přesvědčiti z poštovního razítka, nikoli na čas kdy nabídka příjemce dojde (prot. str. 568). Mezičasním (ve druhém odstavci čl. 319) jest míněn čas, který uplynul mezi okamžikem určeným pro včasné dojití přijetí a mezi skutečným dojitím přijetí, takže se zde tedy pojednává jen o tom případě, ve kterém offerent po uplynutí příslušné doby zatím již prohlásil, že se nepokládá býti svou offertou vázán (prot. str. 573). Též při nabídkách mezi nepřítomnými vzniká otázka, je-li proponent, který připojí ku své obchodní nabídce delší nežli zákonitou lhůtu prohlášovací, ihned od učinění nabídky vázán až do uplynutí této lhůty. Norimberská konference přisvědčila na tuto otázku, neboť může-li býti stanovena zákonnitá lhůta, po kterou zůstává offerent vázán, jest tím

taktéž uznáno, že, je-li offerentem připojena lhůta ku prohlášení, se zůstane tento až do uplynutí této lhůty vázán, neboť co platí o zákonné lhůtě, t. j. lhůtě mlčky předpokládané, musí též platiti o lhůtě výslovně připojené (prot. str. 573). S druhé strany bylo toto popíráno a tvrzeno, že lze offerenta pokládati na nejvyšš tehdy za vázána lhůtou adresatovi určenou, směřuje-li dle znění nabídky k tomu jeho úmysl (prot. str. 1361).

3. Odvolání nabídky.

Zde platí zásada, že nabídka považuje se jakoby učiněna nebyla, jestliže buď:

a) odvolání nabídky bylo druhé straně dříve než nabídka nebo současně s ní dodáno, nebo

b) došlo-li offerenta odvolání přijetí před dojitím prohlášení o přijetí nebo současně s ním (čl. 320 obch. z.).

4. Přijetí nabídky.

a) Přišla-li k místu smlouva ujednaná mezi nepřítomnými, platí okamžik, v němž prohlášení o přijetí nabídky za příčinou odeslání bylo odevzdáno, za okamžik uzavření smlouvy. Čl. 321 ustanovuje pouze, že hotovost smlouvy nastává okamžikem, kdy bylo odevzdáno prohlášení o přijetí t. j. kdy jest odňato další dispozici přijímajícího, když tudíž posel převzal prohlášení o přijetí k dodání, když list poště, telegram telegrafnímu úřadu k dopravě odevzdán byl a t. d. Pouhé sepsání prohlášení o přijetí nestačí.

b) Přijetí pod výminkami nebo s obmezením pokládá se za zamítnutí nabídky, spojené s nabídkou novou (čl. 322 obch. z.).

c) Je-li mezi kupcem, jemuž se činí nabídka, a mezi nabízejícím obchodní spojení, nebo nabídl-li se týž vůči poslednímu k vyřizování takovýchto nabídek, jest povinen bez meškání odpověděti, jinak platí jeho mlčení za přijetí nabídky. Toto ustanovení čl. 323 činí výjimku z pravidla, že všeobecně nestává povinnosti odpověděti na offertu a že proponentovi nevzejdou žádná práva, když se nabídka nezodpoví. Výjimečné toto ustanovení dlužno však přesně vykládati a nelze je rozšiřovati na každou nabídku a nýbrž jenom na ten případ, je-li udělen příkaz, jehož splnění proto může zmocnitel očekávati, jelikož ten, jemuž příkaz udělen byl, jest ve spojení se zmocnitelem vůbec — pojem to, který ovšem jest velmi neurčitý — nebo protože se zmocněnc kdysi ku vyřizování takových příkazů zvláště zmocniteli nabídnul. V tomto případě musí se tedy zamítnutí a nepřijetí zmocniteli bez váhání oznámiti, při čemž ovšem samo sebou se rozumí, že nezaviněná obmeškání odpovědi nemohou bez dalšího zmocněnci býti ku škodě (prot. str. 1363). Ustanovení čl. 323 dlužno jakožto výjimku z pravidla jednak vztahovati jen na kupce ve smyslu obchodního zákonníka, jednak na obchody kupecké resp. příkaz, o něž jde, musí býti kupeckým obchodem nebo musí k němu směřovati, což vysvítá též nepochybně z toho, že čl. 323 ve 3. oddílu obchodního zákonníka, jenž pojednává o kupeckých obchodech, jest pojat.

IV. Poplatky.

Nabídky k učinění smlouvy, mohou-li se považovati za slib ve smyslu (§ 861 o. o. z., podléhají poplatku 50 kr. za každý arch. Je-li slib písemně sepsán, použije se ustanovení §§ 37—40 popl. z. (punktace, novace) (p. s. 10 popl. z.). Viz čl. Smlouvy.